

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput X. Quam in literario Orbe Molinæ doctrinam fortunam subierit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

CAPUT X.

Quam in literario Orbe Molinæ doctrinam fortunam subierit.

SUMMARIUM.

1. Auctor non vult dicere Molinæ sententiam acatholicam.
2. Historia de doctrina Molinæ.
3. Sententia S. Augustini non subiacet Censuræ.
4. & 5. Continuatur Historia.
6. Qualem fidem mereatur hæc historia.
7. Defenditur doctrina Augustiniana.
8. Per Sententiam Thomistarum.
9. Scotistarum.
10. Ac Recentiorum.

1. Auctor non vult dicere Molinæ sententiam acatholicam.

HISTORICAM narrationem circa progressum ac discrimina Molinianæ sententiæ hoc capite paucis facturus, præmittendum arbitror nulla nos censura eandem tanquam acatholicam, erroneamque insectari, memores quod à nobis postulant Christiana charitas & modestia, nec non Romanorum Pontificum definitiones. Cum tamen falso nonnulli scripserint sententiam illam in habitis circa eam ventilationibus magnum supra nostram reportasse triumphum, proximumque fuisse ut hanc Clemens VIII. proscriberet, quemadmodum ait P. Assermet Doctor Sorbonicus; prætereundum non est, rem omnino aliter evenisse, nec Molinistis aliquid accessisse præsidii, sententiæ autem nostræ ex hac etiam parte multum auctoritatis. Quod sane nequit melius, quam ex historia rerum gestarum, dijudicari.

2. Historia de doctrina Molinæ.

Itaque ubi primum facta Scholarum S. J. Moderatoribus libertate docendi, anno 1581. Prudentius de Monte Mayor Salmanticæ decreta per se efficacia expositis thesibus cogitavit explodere, celeberrima universitas Salmanticensis, nullo contradicente Magistro, censuit erumpentem in Scholas opinionem severiori temeritatis nota suffocandam & comprimendam. Factum id opera Dominici Bannes rigidiori prædeterminationis assertore, atque in ætate ad perstringendum editas lucubrationes plus æquo prona, conqueritur in suo pro Scientia media Apologetico Paulus Leonardus: at factum tamen. Vertere verò anno 1584. antequam prodiret *Ratio atque Institutio Studiorum*, de qua consilium inivit hoc ipso anno Aquaviva, ut narrat Possevinus Tom. 1. Biblioth. & in libro *de Cultura Ingeniorum*, Volstadii P. Avullentia cœpit Molinianum dogma vulgare; atque illo edito jam & sparsio libro de studiorum institutione Lessius & Hamelius in *R. P. Berti Theol. Tom. III.*

Collegio Societatis Jesu Lovaniensi anno præsertim 1586. eadem Molinæ placita scripto, verboque tradiderunt. Verum adeo Lovaniensi per totum orbem clarissimæ Academiæ nova doctrina displicuit; ut in eam proximo anno 1587. notissimam, gravissimamque *Censuram* emisit; uti fecit insequenti anno 1588. celeberrima Duacensis. Exornavit autem illam Theologorum omnium approbatione & mandato Henricus Gravius, hanc autem Guilelmus Estius, nomina universis scientiarum divinarum Professoribus longe addita. Addiderunt eodem anno 1588. Lovanienses memoratæ Censuræ *Iustificatio* nem adversus Apologiam à PP. Societatis conscriptam. Oborta hinc inter Scholas Jesuitarum, & inter Universitatem dissidia.

Antequam de horum compositione nonnulla dicam, de prædictis Censuris sunt aliqua subtexenda. Dixerunt quidam confarcinatas ab iis, qui partibus Bajanis nimium erant addicti, atque postea à cæteris Theologis reprobatas. Sed ii supino errore falluntur. Nam præterquam quod Auctorem, & deprehendimus, & commemoravimus, Censuram Lovaniensem omnium plane Doctorum suffragiis fuisse firmatam, & Gratiam per se efficacem in ea contentam semper ab Universitate propugnata, totisque lacertis defensam, Universitas ipsa sub juramento declaravit die 30. Julii 1613. & die 19. Aprilis an. 1648. Atque hanc Majorum suorum sententiam esse, & adhuc à se teneri declaravit anno 1679. summo Pontifici per eximios Theologos Martinum Steyaert, Franciscum Vanvianen, & Christianum Lupum singulare Ordinis nostri ornamentum. Qui die 20. Martii à felicis recordationis Innocentio XI. ad Ecclesiæ Clavum sedente obtinuerunt damnationem sexaginta quinque propositionum ad mores pertinentium, simul

3. Sententia S. Augustini non subiacet Censuræ.

Q

que

que obtulere supplicem libellum cum Censuris Lovaniensi & Duacensi, & Justificatione earundem, ut si quid in his esset corrigendum, id præstaret Petri cathedræ Magisterium. Atque post operosum examen die 10. Junij ejusdem anni 1679. significatum illis est doctrinam ibidem contentam ab omni erroris nota esse immunem, & absque Sedis Apostolicæ offensâ defendi posse; licet Pontifex Prædecessorum suorum vestigiis inhærens, & Ecclesiæ paci provide consulens noluerit Causam hanc Rescripto aut decreto aliquo definire. Colligere hinc præstat, quam immerito aliqui sententiam nostram in Janfenio telo petitam auferint vociferare. Etenim eo tempore, quo de Janfenismo extirpando summus Ecclesiæ Rector erat sollicitus, oblato sibi libello, in quo sententia de gratia efficaci ab intrinseco liquatissime & absque ulla tergiversatione comprehenditur; non poterat hæc Vaticanum fulmen vitare, si quid haberet cum pravo Janfenii dogmate affinitatis. Sententiæ ergo nostræ securitas non potuit Lovanienses Doctores retrahere, quin eam proponerent etiam in circumstantiis, in quibus contra quinque famosas propositiones Ecclesiæ universa obstrepebat; & ipsa Janfeniana hæresis sese valerrime quasi pallio nostro occultabat. Quamobrem in Janfenismi profligatione Censuræ Lovaniensi, & consequenter sententiæ nostræ non præjudicium obvenit, sed fulcimentum; maxime quod Alexander VII. qui post Innocentium X. Janfeniana asserta damnavit, die 7. Augusti anno 1660. suo Brevis Lovanienses hortatus est, ut *Augustini, & Thomæ Aquinatis inconcussa, tutissimaque dogmata semper, & impense revereri studerent.* Qua hortatione & commendatione doctrinam de gratia per se efficaci tantummodo celebrari, & non illorum, qui ad Moliniana placita contorte trahunt Augustinum vel Thomam, id profecto comprobatur invictissime, quod Academia Lovaniensis in Censura, in Justificatione, & in publicis Juramentis tam aperte fuerat contestata se rejicere scita Molinæ, & defendere & tutari gratiam ex intrinsecis suis efficacem. Nec debet quemquam movere, à Censura Lovaniensium recessisse Universitatem Trevirensensem, & Moguntinam, propterea quod traditæ jam erant disciplinæ Patrum Jesuitarum, nec invenimus Romanos Pontifices has, aut aliam quamlibet hortatos ad tenenda *inconcussa* dogmata Molinæ, quomodo

ad tenenda *inconcussa tutissimaque* dogmata gratiæ per se efficaci hortatus est Lovanienses præfatus Pontifex Alexander, atque ætate nostra Fratres Prædicatores Benedictus XIII. ex eodem Ordine assumptus in Brevis dato Romæ die 4. Novembris 1724. & in altero dato die 26. Maji 1727. in quibus etiam palam & in conspectu Ecclesiæ contestatus est, se eandem cum nostra sententiam tenere. Quæ omnia diligenter notanda sunt ad coercendam eorum licentiam, qui prætextu exorti Janfenismi putant Herculeis viribus contra nos velitari.

Redeundum jam ad Lovaniensium cum PP. Societatis concertationes. ^{4.} Continuat. Eodem anno 1588. vulgata *Justificatione*, & adeo à doctis viris probata, ut Archiepiscopus Mechliniensis vellet contra doctrinam Molinæ convocare Provinciale Concilium, idque pararet etiam Archiepiscopus Cameracensis, quod liquet ex literis ad Universitatem directis die 21. Januarii, occurrens gliscenti malo Sixtus V. Pontifex Maximus Lovanium misit Octavianum Fregipanium Episcopum Calatinum apud Germanos & Belgas Apostolicum Nuntium: qui auctoritate Apostolica indixit utrique parti silentium, jussitque, ne una adversus alteram censoria notatione uteretur, donec accederet Sedis Apostolicæ definitio. Etiam Duaci utrinque conticuerunt, conditione tamen, ne PP. Societatis docerent in materia de Gratia quod non probaretur à Theologica Facultate, quoadusque disceptatio finiretur Romani Pontificis Constitutione. Sustinuisse quoque Leonardum Lessium suæ temeritatis gravem reprehensionem affirmat lib. de ult. fine cap. 12. Henricus Henriquez Societatis Jesu Theologus. Hic exitus controversiarum in Belgio.

Interea temporis prodiit Concordia ^{5.} Molinæ: atque ex Belgio ad Hispanos ^{Historia.} pertransiit vetus contentio. Stetit pro Gratia efficaci adversus Molinistas Sacerdos Ordo Prædicatorum. Causa ad Inquisitionem Hispanicam delata est: hæc consuluit Universitatem Salmanticensem: apud istam male audit Molinæ liber, si fides habenda est Thomæ Lemos lib. 4. Panopliæ Tract. 4. cap. 43. Nec est cur tanto viro fides derogetur, cum ob illius integritatem, tum ob judicium consimile ejusdem Academiæ Salmanticensis, quando talia movit Prudentius de Monte Mayor septem annis ante editio-

tionem Concordiæ. His ergo fervescen-
tibus controversiis Clemens VIII. in
summum Pontificem renunciatus die 30.
Januarii 1592. imposuit primum utrique
parti silentium; deinde mandavit, ut
scripto sententias expressas sacrarum
Scripturarum testimoniis, & Concilio-
rum ac Patrum auctoritatibus commu-
narent; ac tandem causam Romæ agita-
ri mandavit, id ultro cupientibus Jesui-
tis, atque laudabili humilitate promit-
tentibus se obtemperaturos ac subscri-
pturos iudicio Romanæ Sedis. Initium
inde habuit sub eodem Pontifice die 2.
Januarii an. 1598. celeberrima Congre-
gatio de Auxiliis.

6.
Qualem
fidem me-
reatur hæc
Historia.

Hujus Congregationis Historia ex va-
riorum scriptis & reconditis monumentis
à duobus inter se pugnantibus Auctoribus
edita est, scilicet à P. Hyacintho Serry
sub nomine Augustini Le Blanc Lovanii
an. 1700. & à P. Meyer sub afcittio co-
gnomine Eleutherii Antuerpiæ an. 1705.
Hunc Auctorem falsitatis redarguere
& plane confutare priorem historiam
scribit Tourneley Tom. 1. Cursus Theo-
logici pag. 440. sed non vidit fortasse
vir doctus editionem alteram Antuer-
piensem anni 1709. sub proprio Aucto-
ris nomine, in qua prior vindicatur, fi-
des Actorum asseritur, & Eleutherius
haud obscuris argumentis revincitur.
Quidquid sit de utriusque auctoritate
Scriptoris; tria certissima sunt, nec in
dubium revocari possunt, nisi temere
Acta quæque memoriæ posterorum con-
signata negentur, præsertim conscripta
ab ingenuo viro F. Gregorio Nunnio
Coronello Ordinis nostri primo Con-
gregationum Secretario; quæ penes nos
adhuc in Angelica Bibliotheca servantur.
Primum est majorem Consultorum par-
tem sententiam de gratia efficaci à con-
sensu, & cooperatione liberi arbitrii
exosam habuisse, suisque subscriptioni-
bus reprobasse. Alterum, Clementem
VIII. non tantum Congregationum initio
mandasse, ut assertionum capita ad
probatissimam atque à Prædecessoribus
suis consecratam S. Augustini doctrinam
expendere; verum etiam ad pro-
scribenda Moliniana dogmata maxime
fuisse inclinatum, scriptumque pro Gra-
tia per se efficaci ex variis Augustini lo-
cis depromptum ipsummet exhibuisse,
ejusque mandato editam à Coronello
Censuram Molinæ, cui omnes, si Bo-
vium exceperis, die 12. Martii 1599.
Consultores Theologi subscripserunt.
Quam Censuram in Archiviis nostris Ro-
mæ asservatam neque in Moliniam studiosi
editam negant, plura causantes ad illius
minuendam auctoritatem, veluti Cen-
sorum in adversam partem officium
clientelæ, atque non tantam, quæ sa-
tis esset, causæ peritiam. Hæc vero,
quoniam inepta sunt, nec solidi crepant
aliquid, refellere non est opus. Ter-
tium, quod indubitatum contendimus,
est, Paulam Quintum Pontificatus sui
anno 2. idest 1606. præcepisse unicui-
que Consultorum ut damnandas propo-
sitiones diligenti studio seligerent, ac
delinearent singuli edendæ Constitutio-
nis specimen; omnes vero, excepto
Bovio, in damnationem Molinæ iterum
conspirasse. Hujus Bovii Episcopi Mel-
phitenensis olim Societatem professi est
Tenor alius Bullæ delineandæ, in qua
indecisum relinquitur punctum de Gra-
tia per se efficaci & hunc Annatus, alii-
que solent ex adverso laudare; sed non
est digesto à Censoribus omnibus reli-
quis præferendum exemplar istud ab uno
Bovio delineatum. Verissimum tamen
est, nullum diploma contra sententiam
Molinæ fuisse publicatum; quin decre-
to Pontificis cautum est, ne assertores
unius sententiæ oppositam aliqua censu-
ra proscinderent, reservato, ut æquum
erat, Apostolicæ Sedi iudicio. Cui nos
debitam observantiam profitentes, etsi
pro una parte pugnamus, suam alteri
probabilitatem relinquimus, hoc unum
asserentes in hisce omnibus controver-
siis nunquam sententiam nostram, quo-
modo Molinianæ accidit, subiisse peri-
cula. Sed & ingenue fatemur, nullam,
quod jus attinet, vim habere Acta, &
Censuras hætenus memoratas, utpote
quæ non fuerint supremo iudicio finita.
An vero Paulus V. sententiæ promulga-
tionem suspenderit (ut inquit non-
nulli) ob interdictum in Venetos pro-
mulgatum, ejus occasione PP. Jesuitæ
suam erga Apostolicam Sedem obedi-
entiam singulari exemplo comprobarunt,
an ob aliam causam in summi Pastoris
animo latitantem, nostrum, Ecclesiæ
videlicet pusillorum divinare non est:
imo firmissime tenemus supremum Ec-
clesiæ Rectorem nullo humano affectu,
sed provido sanctoque consilio abstinuisse
à promulganda sententia; ut pax in-
ter nos servaretur, & veritas conjun-
cto cum humilitate studio, & absque
acerba contentione diligentius inquire-
retur. Ex Congregationibus itaque de
Auxiliis, quæ a die secunda Januarii
anni 1598. in qua habita fuit Con-
gregatio prima perdurarunt usque ad

Q. 1

diem

diem 30. Augusti anni 1607. in qua habita fuit postrema, hæc tantum colligenda esse existimavi.

7.
Defenditur
doctrina Au-
gustiniana.

Puto neminem dicturum, etiam Augustinianam doctrinam pluribus aliquando displicuisse, uti Adrumetinis Monachis, & Massiliensibus, aliisque doctrina & sanctitate conspicuis, ac tempestatem & naufragii periculum passam in damnatione Gothescalchi, in causa Leonardi Utinensis, atque in proscriptione propositionum Baji, Jansenii, Quenellii, aliorumque hujusce factionis hominum. Enimvero quisquis lucubratiunculas nostras perlegere non dedignabitur, videbit ex Adrumetinis rudiores tantum, & divinarum rerum ignaros dissensionem inter Monachos suscitasse, & hanc etiam opera S. Patris oportune sedatam, in causis autem cæteris non sine magna Augustinianæ doctrinæ commendatione novitates atque hæreses eliminatas. Atque hæc, quoniam suis quæque locis disposui, necesse non est permixtione quadam conglutinare. Sat est nullum ex Romanis Pontificibus, nullamque Christiani Orbis celebrem Academiam unquam dogmata hæc nostra repudiasse, sed tradidisse antiquitus, & hætenus propugnare, vel saltem præconii laudibus ornavisse.

8.
Per Senten-
tiam Tho-
mistarum.

Factum hinc arbitror, ut, ubi Molinæ sententia continuit se inter domesticos parietes, externos autem defensores nonnisi aliquos ab institutis Majorum suorum degeneres adinvenit; nostram exceperint omnes fere Ordines Regulares, atque Theologi ætatis cujuslibet præclarissimi. Et quidem amplissimo S. Benedicti Occidentalium Monachorum Patris Ordini ego tantum censo tribuendum esse, ut Augustinianæ Scholæ splendorem ei maxime acceptum referam. Nullus in Molinam magis integer animadversor Jacobo Le-Bosù Doctore Sorbonico: nullus pro Lovaniensi Censura stetit magis, quam cum sua Ecclesia Atrebatensi Episcopus Meulartius; atque, ut mittam Didacum Sylvam, innumerosque Theologos Duacenses, ut plurimum ex horum Monasteriis decem simul, ac plures electos, nullus Operibus ac Doctrinæ Augustini melius consuluit, quam S. Mauri sanctissima & doctissima Congregatio. Dominicanæ Familiæ Doctores omnes Alvarez, Lemos, Bannes, Gonet, & quos recensere non vacat, numero atque eruditione præcipui, duo quoque Scholarum lumina Magnus Albertus, & S. Thomas, fuerunt, ac sunt Gratiæ efficacis acerrimi propugnatores. No-

strates prætermitto. Quid sentiant Carmelitæ cum Joanne Baccone, quem habent Scholarum suarum Ducem, præclara scripta Thomæ Valdensis, Andreae de Lao, Lezana, aliorumque, una cum Salmanticensium, & Complutensium editis Voluminibus, apertissime contestantur. Meminissim, uti æquum esset, Ordinum cæterorum, nisi hanc provinciam viri celebres suscepissent, neque res esset in medio posita, omniumque sermone celebratissima.

Sunt revera ex recentioribus Scotistis aliqui magis sententiæ oppositæ additi; at si de Ordine universo indiscriminatim loquamur; malo causæ nostræ patronos appellare, quam adversarios. Ipse profecto Molina in Concordia Quæst. 14. art. 13. disp. 48. Scotum illorum Principem contrarium esse testatur: & si Doctorem Subtilem videamus in dist. 46. libri quarti, prorsus optime. Docet quidem alicubi voluntatem determinare seipsam; & recte, est enim libera & activa facultas: sed determinationem hanc ab efficaci decreto, & prædeterminatione divina minime sejungit, ut constat ex dist. 37. libri primi. Primus aliorum Episcoporum subscripsit Censuræ Lovaniensium Franciscus Waloncapelle Antistes Nemovicensis. Steterunt pro Gratia per se efficaci qui Congregationibus de Auxiliis ex hoc Ordine Censores interfuere: eandem propugnavit Florentius Conrius Archiepiscopus Thuamensis cap. 9. Peregrini Jerichuntini, Cornelius Mussus Episcopus Bituntinus Comment. in cap. 8. Epist. ad Romanos, in libro adv. hæreses VII. Alphonsus à Castro, & ne perceseam singulos, in Cortina, & in libro, qui inscribitur *Mens vera Augustini*, Franciscus Macedo. Videntur propterea juniores quidam perpauci, qui Majorum signa dereliquerunt, uti de Scholis aliis dictum volo, nequaquam sufficere ut insignes Scoti palestræ ab Augustinensibus credantur disjunctæ. Quarum tanta est consuetudo, ac tantum pervetustæ necessitudinis vinculum, ut Scotus in solis Theologicis Commentariis octingentes, ac quindecies in præsidium assertionum suarum advocaverit Augustinum; & ex Augustiniano Ordine primus omnium Scoti opera anno 1474. edi curavit Thomas Pendet, Divum autem Bonaventuram Scholiis, vindiciisque illustraverit Angelus Rocca vir etiam Oudini judicio doctissimus.

10.
Ipsam quoque amplissimam Societatem Jesu decretis nostris adversari non ausim Ac Recentiorum. Neque enim Sanctus Patri-

9.
Scotistarum.

Patriarcha Ignatius à Benedictinis, quos dicitur adijisse, nec primi ejus alumni à Gymnasiarchis, à quibus imbuti sunt, potuerunt doctrinam nondum excogitatam haurire. Neminem præterea latet Societatis Constitutiones, ut in prima generali Congregatione anno 1550. fuerunt receptæ, iv. parte cap. 14. præcipere, ut prælegatur Thomæ Aquinatis Scholastica Theologia. A qua in hoc præsertim de Gratia efficaci puncto non fuisse alienum Alphonsum Salmeronem unum ex primis Ignatii Sociis, demonstrat in altera parte de Mentē Concilii Tridentini cap. 71. eruditissimus Réginaldus. Francisci Cardinalis Toleti in Commentariis ad Evangelium Lucæ cap. 5. annot. 54. necnon Benedicti Pererii lib. viii. de Rerum nat. principiis, cap. 8. & in Daniele lib. iiii. cap. 3. extat pro sententia nostra absolutum plenissimumque suffragium. De Henrico Henriquez legendi Salmanticenses Tract. 3. de scientia media disp. 10. dub. 8. De Azorio, Canisio, & Costero viden-

us Paulus Fasseau in Opere, cui titulus *Auctoritas Philaletis*, edito cum magnifica plurium approbatione Duaci anno 1670. Ibidem de aliis compluribus. Etiam Ferdinandum de Bastida acerrimum defensorem Molinæ in Hispaniam absolutis Congregationibus de Auxiliis reuersum cum veste Societatis priorem exuisse doctrinam ferunt apud Auctorem illius Historiæ Oviedo, & Martines. Eam ob rem scite ac sententiosè concludam, non defuturos Gratia per se efficaci, quamvis oppugnant illam ceteri, Scriptores Societatis, qui suscipiant ejus causam: tanta est Augustinianæ sententiæ dignitas atque auctoritas; ut, quemadmodum de magno Protoparente ait in Epigrammate Doctor Aquitanus, nequeat eam inficere anguiculus,

*In quoscunque sinus spirarum torqueat orbem,
Et fallax multa torqueat arte caput.*

CAPUT XI.

Expediuntur argumenta, quæ pugnant adversus gratiam per se efficacem.

SUMMARIUM.

I. Usque ad N. 10. Variæ solvuntur, & dilu-

cidantur objectiones contra gratiam per se efficacem.

I.
Adducuntur
objectiones
contra gra-
tiam effica-
cem.

PRÆCIPUUM Adversariorum argumentum est, quod cum Gratia per se efficaci nequeat componi libertas. Et illud quidem à nobis non semel contritum fuit; sed cum tironibus videatur difficillimum, & non uno runcinæ ductu possit robur dolari, illius asperitatem, si quæ superest, complanabimus. Dari ergo libertatem indifferentiæ, quam definiunt Theologi omnes *potestatem ad agendum vel non agendum positam omnibus requisitis*, & de qua affirmat Augustinus, quod sit *media illa vis, quæ ad fidem, & infidelitatem potest inclinari*, S. autem Thomas eam appellat *vim mediorum electivam*, nullus non hæreticus negat. Atque hanc libertatem per efficacem gratiam subverti non uno ex capite evincere conantur Moliniani. Proferunt primo nuper traditam libertatis definitionem, atque sic argutantur. Requiritur ad essentiam libertatis potestas indifferentis, quæ positam omnibus requisitis ad agendum, agere, vel non agere

valeat. Datâ autem gratiâ ex intrinsicis suis efficaci, non remanet hæc potestas indifferens, quoniam hæc gratia dat ipsum velle, ipsum agere, ipsum indeclinabiliter operari, atque determinatio actus tollit indifferentiam. Igitur gratia ab intrinseco efficax libertatem evertit. Deinde afferunt definitionem Tridentini Concilii sess. 6. Can. 4. declarantis liberum arbitrium à Deo motum & excitatum posse dissentiri si velit: quod sane ita debet intelligi, ut liberum arbitrium dissentiri possit in sensu composito divina motionis, loquitur enim Concilium de libero arbitrio prænoto, atque excitato, & consequenter frustra ad hoc momentum elidendum recurrunt quidam ad sensum compositum & divisum. Idem insuper probant ex notissimo Scholasticorum axiomate, *Quod sequitur ex antecedenti necessario, necessarium est*: Si ergo gratia efficax est cum effectu necessario connexa, neque ab illo potest divelli, subministratur enim absoluta